

Hogy ne maradjon homlokunkon szégyenbélyeg...

Csorba Béla beszéde a szenttamási halottak napi megemlékezésen

Tisztelt egybegyűlteket, gyászoló és emlékező szenttamásiak!

A második világháború utolsó hónapjai – leszámítva a Sajkás-vidéket – talán sehol sem hoztak annyi szenvedést a magyarokra, mint éppen itt, e közép-bácskai kisvárosban. Szenttamáson hónapokig dúlt a partizánterror, s ennek során nemcsak a magyar és német férfilakosságot tizedelték meg, de nagyon sok asszony és több gyermek is áldozatává vált az esztelen bosszúnak, a jól átgondolt politikai leszámolásnak, vagy egyszerűen az irigység és a kapzsiság által motivált harácsolásnak és fosztogatásnak. A magyar áldozatok pontos számát mindmáig nem sikerült megállapítani, de annyi már most is bizonyos, hogy számuk sok százra tehető, s egyes becslések szerint elérheti akár az ezret is. Sokukat a legváltozatosabb brutális kínzásoknak vetették alá, és olykor egész családokat irtottak ki a kommunizmus és az új nemzetállam jegyében, de olykor csupán a hóhérok pusztá kedvteléséből.

Azonban az ősi igazság ismét bizonyosságot nyert: az ártatlanok vére az égre kiált, és a szégyenletes titkot végérvényesen elrejtteni sohasem lehet, hiszen ha már senki sem beszélhet, megszólal a föld, és némán is vádolnak a kövek és a házfalak. Csak hatalmukban megátalkodott zsarnokok és zsarnoki rendszerek szokták kétségbe vonni a halottak tisztességes eltemetésének és meggyászolásának ősi emberi jogát. Akik ezt megtagadják, azoknak előbb-utóbb a bűnhődés, a bukás az osztályrészük. Így tanítják ezt az aranykori bölcsék, a Biblia és az ógörög tragédiák. Az a zsarnoki rendszer, amely 1944/45-ben megtizedeltette a délvidéki magyarságot, mára már elbukott. Évek óta szabadon emlékezhetünk mártírjainkra, szívünk mégsem teljesen nyugodt, igazságérzetünk mégsem elégedett. Nem, nem azért, mert az egykori pribékek és hóhérok gáztetteikért nem nyerték el méltó büntetésüket – többségük ma már nem él, egy részükre a sors sújtott le kegyetlen halállal büntetve őket, más részük meg mára már rezgő kezű és szívű, tehetetlen öregemberré vált. A felelőségre vonás elmaradásánál sokkal nagyobb baj, és az áldozatokkal szembeni kétszínű magatartást mindennél jobban kifejezi, hogy az államhatalmi szervek mind a mai napig nem kértek bocsánatot az ártatlanul meghurcolt és kivégzett magyarok, németek és mások hozzátartozóitól, leszármazottaitól. Hogy szabadon és többnyire zavartalanul emlékezhetünk, hogy keresztet, emléktáblát állíthatunk, az jó, de csupán a kényszeredett türelemnek és nem az őszinte megbánásnak, szembenézésnek a gesztusa. Pedig a lelkek békéjéhez és a népek közötti testvéri szeretethez ez utóbbi nélkülözhetetlen. Minden nemzetnek szembe kell néznie a maga történelmével, és annak mind fényes, mind pedig sötét tetteivel és szereplőivel. Ez egyaránt igaz ránk, magyarokra, és a velünk közösségben, szomszédságban élő szerbekre nézve. Mi egy-két lépéssel előbbre tartunk már ezen a téren, és jogosan várjuk el a vajdasági és a szerb hatalmi szervektől, hogy végre ők is megtegyék az erkölcsi elégtétel és a teljes rehabilitáció nyilvános gesztusait.

Néhány évvel ezelőtt a vajdasági parlament által létrehozott különbizottság már példát mutatott, és részrehajlás nélkül igyekezett összegyűjteni minden ártatlan áldozat legfontosabb személyi adatait, fajra, nemre, nemzetiségre való tekintet nélkül. Az állami levéltárak magyarellenes vérengzésekre vonatkozó dokumentumai azonban ennek ellenére jószerével még mindig kutathatatlanok. A kollektív bűnösként meghurcoltak és kivégzettek kártalanítása pedig még meg sem kezdődött, mi több, az esetleges kártalanításról nyilvános párbeszéd sem folyik.

Pedig igazi jogegyenlőségről csak akkor beszélhetünk majd, ha a kollektív büntetés ürügyén elkövetett bűnök – mögöttük mindig ott lapul a sunyi államérdék – utólagos elítélése megtörténik, és ha az ártatlan áldozatok teljes erkölcsi, jogi és vagyoni kárpótlása a kezdetét veszi. Mindaddig – bármit mondjon is az új alkotmány, és bármit is mondjanak mindenkori korifeusai a polgári jogegyenlőségről -- az igazságtalanul homlokunkra sültötött szégyenbélyeg a homlokunkon marad, és másodrendű állampolgárok maradunk.

Ami ellen viszont nemcsak jogunk, hanem kötelességünk is küzdeni mind a magyarság őshonossága, mind pedig az egyetemes európai értékek jogán. Ezt tartjuk szem előtt, amikor lerójuk kegyeletünket azok iránt akik – noha ennek talán nem is voltak mindannyian a tudatában – értünk, mai szenttamásiakért és délvidéki magyarokért az életüket áldozták.

Isten nyugosztalja őket!